

Bài 7

KỸ THUẬT CẤP CỨU VÀ CHUYỂN THƯƠNG

(5 tiết)

I – MỤC TIÊU

1. Về nhận thức

Nắm được mục đích, các nguyên tắc cơ bản cầm máu tạm thời, cố định tạm thời xương gãy và hô hấp nhân tạo.

2. Về kĩ năng

Làm được các kĩ thuật cầm máu tạm thời, cố định tạm thời xương gãy, hô hấp nhân tạo và vận chuyển người bị thương, bị nạn.

3. Về thái độ

Có tinh thần, thái độ tích cực luyện tập, vận dụng linh hoạt vào trong thực tế cuộc sống.

II – CẤU TRÚC NỘI DUNG VÀ PHÂN BỐ THỜI GIAN

1. Cấu trúc nội dung

Bài học gồm các nội dung sau :

– Phần lí thuyết :

+ Cầm máu tạm thời.

+ Cố định tạm thời xương gãy.

+ Hô hấp nhân tạo.

+ Kĩ thuật chuyển thương.

– Phần thực hành :

+ Quan sát GV và trợ giảng thực hiện động tác mẫu.

+ Luyện tập các kĩ thuật cầm máu tạm thời, cố định tạm thời xương gãy, hô hấp nhân tạo và kĩ thuật chuyển thương dưới sự hướng dẫn của GV và người trợ giảng.

2. Nội dung trọng tâm

Các biện pháp cầm máu tạm thời, các kĩ thuật cố định tạm thời xương gãy, các phương pháp hô hấp nhân tạo và kĩ thuật chuyển thương.

3. Thời gian

– Tổng số thời gian bài học : 5 tiết (gồm 1 tiết lí thuyết và 4 tiết thực hành).

– Phân bố thời gian cụ thể như sau :

Phần lí thuyết : 1 tiết

Phần thực hành : 4 tiết

+ Quan sát thực hiện động tác mẫu : 1 tiết.

+ Luyện tập : 3 tiết (trong đó có 15 phút kiểm tra kết quả thực hành).

III – CHUẨN BỊ

1. Giáo viên

a) Chuẩn bị nội dung

Đây là các kĩ thuật được sử dụng khi bị thương, bị nạn, còn khá mới đối với HS trung học phổ thông nói chung và HS lớp 11 nói riêng. Do đó, đòi hỏi GV phải nắm vững nội dung cần truyền đạt, bảo đảm sát thực tiễn tại Việt Nam, HS dễ tiếp thu và dễ thực hiện.

GV cần chuẩn bị các ví dụ, tranh ảnh minh họa các kĩ thuật cấp cứu và chuyển thương giúp HS dễ tiếp thu bài học. Cần thành thạo các kĩ thuật cấp cứu và chuyển thương, những nội dung cần trợ giảng, đội mẫu cần được huấn luyện kĩ từ trước.

b) Chuẩn bị phương tiện dạy học

- Giáo án, mô hình, tranh vẽ.
- Các loại băng, dây ga rô, nẹp và cáng.
- Những nội dung cần trợ giảng cần được bồi dưỡng trước.

2. Học sinh

- SGK Giáo dục Quốc phòng – An ninh lớp 11, vở ghi chép, bút viết, các loại băng (mỗi loại 1 cuộn).
- Mỗi tổ học tập : Mỗi loại nẹp 1 bộ cùng bông, băng ; 1 bộ cáng thương.

IV – GỢI Ý TIẾN TRÌNH DẠY HỌC

Giới thiệu bài học :

Cấp cứu và chuyển thương là những kĩ thuật đầu tiên, đơn giản, cần được tiến hành ngay tại nơi bị thương, bị nạn. Nếu làm tốt các kĩ thuật này có tác dụng ngăn chặn tức thời những triệu chứng đe dọa đến tính mạng nạn nhân, tạo điều kiện thuận lợi cho việc cứu chữa ở tuyến sau.

Bài học này nhằm cung cấp cho HS những kiến thức cơ bản về cầm máu tạm thời, cố định tạm thời xương gãy, hô hấp nhân tạo và kĩ thuật chuyển thương nhằm giúp người học có thể thực hiện được các kĩ thuật này trong những trường hợp cần thiết khi gặp các tai nạn xảy ra.

1. Phần lí thuyết

Hoạt động 1 : Cầm máu tạm thời

GV hướng dẫn HS đọc nội dung mục I trong SGK, vận dụng hiểu biết và kiến thức đã học để nắm được :

- Mục đích của cầm máu tạm thời.
- Nguyên tắc cầm máu tạm thời : Phải khẩn trương, nhanh chóng làm ngừng chảy máu ; phải xử trí đúng chỉ định theo tính chất của vết thương ; phải đúng quy trình kĩ thuật.
- Phân biệt các loại chảy máu : Chảy máu mao mạch ; chảy máu tĩnh mạch vừa và nhỏ ; chảy máu động mạch.
- Các biện pháp cầm máu tạm thời : Ấn động mạch ; gấp chi tối đa ; băng ép chặt ; băng nút ; băng chèn ; ga rô.

Hoạt động 2 : Cố định tạm thời xương gãy

GV hướng dẫn HS đọc nội dung mục II trong SGK, vận dụng hiểu biết và kiến thức đã học để nắm được :

- Tồn thương gãy xương thường phức tạp.
- Mục đích cố định tạm thời xương gãy : Làm giảm đau đớn, cầm máu tại vết thương, giữ cho các đầu xương tương đối yên tĩnh, phòng ngừa các tai biến.
- Nguyên tắc cố định tạm thời xương gãy : Phải cố định được cả khớp trên và khớp dưới ổ gãy, không đặt nẹp cứng sát trực tiếp vào cơ thể, không co kéo nắn chỉnh ổ gãy, cố định nẹp vào chi tương đối chắc.
- Kĩ thuật cố định tạm thời xương gãy : Các loại nẹp thường dùng cố định tạm thời xương gãy, kĩ thuật cố định tạm thời một số trường hợp xương gãy.

Hoạt động 3 : Hô hấp nhân tạo

GV hướng dẫn HS đọc nội dung mục III trong SGK, vận dụng hiểu biết và kiến thức đã học để nắm được :

- Nguyên nhân gây ngạt thở : Do ngạt nước, do bị vùi lấp, do hít phải khí độc,...
- Cấp cứu ban đầu người bị ngạt thở : Những biện pháp cần làm ngay, các phương pháp hô hấp nhân tạo, những điểm chú ý khi làm hô hấp nhân tạo.
- Tiến triển của việc cấp cứu ngạt thở : Có thể tiến triển tốt hoặc xấu.

Hoạt động 4 : Kĩ thuật chuyển thương

GV hướng dẫn HS đọc nội dung mục IV trong SGK, vận dụng hiểu biết và kiến thức đã học để nắm được :

- Mục đích chuyển thương.
- Kỹ thuật chuyển thương :
 - + Mang vác bằng tay.
 - + Chuyển thương bằng cáng.

2. Phần thực hành

Hoạt động 5 : Quan sát thực hiện động tác mẫu

- Tổ chức : Theo đội hình lớp, tập trung thành 4 hàng ngang, hướng về phía GV và đội mẫu.

- Nội dung : GV nêu khái quát các kỹ thuật cầm máu tạm thời, cố định tạm thời xương gãy, hô hấp nhân tạo, vận chuyển người bị thương, bị nạn. Thực hiện động tác kỹ thuật theo 3 bước (làm nhanh, làm chậm từng cử động) vừa làm vừa phân tích và làm tổng hợp).

Bước 1. (Làm nhanh) Bước này có tác dụng để HS khái quát được động tác từ khi bắt đầu đến khi kết thúc động tác. Khi làm động tác cần chú ý động tác phải chuẩn, khi thực hiện xong kỹ thuật phải đạt tiêu chuẩn chắc, đẹp. Nếu dùng đội mẫu, người phục vụ phải hiệp đồng chặt chẽ giữa GV và đội mẫu, người phục vụ.

Bước 2. (Làm chậm từng cử động, vừa nói, vừa làm, vừa phân tích) Làm rõ ý nghĩa, tác dụng và cách thực hiện từng động tác, đặc biệt những động tác khó phải nói rõ đặc điểm những động tác đó và cách thực hiện để đạt được tiêu chuẩn kỹ thuật.

Bước 3. (Làm tổng hợp) Là bước GV làm lại toàn bộ các động tác với nhịp chậm hơn bình thường (chỉ làm mà không nói) nhằm giúp cho người học nắm được tính liên hoàn của động tác từ khi bắt đầu đến khi kết thúc.

Hoạt động 6 : Luyện tập các kỹ thuật cấp cứu và chuyển thương

- Nội dung luyện tập :
- Các biện pháp cầm máu tạm thời : ấn động mạch, gấp chi tối đa, băng ép chặt, băng chèn, băng nút, ga rô.
- Kỹ thuật cố định tạm thời một số trường hợp xương gãy : gãy xương bàn tay, khớp cổ tay ; gãy xương cẳng tay ; gãy xương cánh tay ; gãy xương cẳng chân ; gãy xương đùi.

- Cấp cứu ban đầu người bị ngạt thở :
 - + Những biện pháp cần làm ngay : loại bỏ nguyên nhân gây ngạt, khai thông đường thở, làm hô hấp nhân tạo, kích thích lên người bị nạn.
 - + Các phương pháp hô hấp nhân tạo : thổi ngạt và ép tim ngoài lồng ngực, phương pháp Xin – vetstơ.
 - Kỹ thuật chuyển thương : mang vác bằng tay, chuyển thương bằng cáng.
 - Tổ chức : phân chia thành các tổ, nhóm học tập. Mỗi tổ 12 người gồm 4 nhóm, mỗi nhóm 3 người. Tổ học tập thành hàng ngang, từng cá nhân nghiên cứu 10 – 15 phút, sau đó mỗi nhóm 3 HS (1 người thực hiện động tác kỹ thuật, 1 người đóng giả nạn nhân và 1 người kiến tập), thay phiên nhau làm các động tác kỹ thuật : cầm máu tạm thời, cố định tạm thời gãy xương, hô hấp nhân tạo, kỹ thuật chuyển thương trên cơ thể của bạn mình với từng nội dung. Quá trình luyện tập từng người theo dõi, góp ý cho nhau để nắm chắc nội dung kỹ thuật cấp cứu và chuyển thương.
 - Kí, tín hiệu luyện tập :
 - + Một hồi còi bắt đầu luyện tập.
 - + Hai hồi còi nghỉ giải lao
 - + Ba hồi còi về vị trí tập trung.
 - Duy trì luyện tập :
 - + GV quan sát, theo dõi các tổ, nhóm luyện tập, phát hiện sai sót để uốn nắn sửa chữa.
 - + Nếu ai làm sai GV đến tận nơi để sửa chữa cho người đó.
 - + Tổ nào có nhiều người sai thì ra tín hiệu cho tổ đó dừng tập, tập trung lại để GV sửa sai, hướng dẫn cho mọi người làm đúng động tác.

Hoạt động 7 : Kiểm tra, đánh giá kết quả

- + Thành phần : Mỗi tổ 1 – 2 người.
- + Nội dung :
 - Kỹ thuật cầm máu tạm thời.
 - Kỹ thuật cố định tạm thời xương gãy.
 - Kỹ thuật hô hấp nhân tạo.
 - Kỹ thuật chuyển thương.
- + Phương pháp : GV phổ biến kế hoạch kiểm tra, sau đó thực hành kiểm tra, đánh giá kết quả.

3. Củng cố và tổng kết bài

Hoạt động 8 : Củng cố và tổng kết bài

GV nêu câu hỏi, hướng dẫn nội dung ôn tập, hướng dẫn đọc SGK và tài liệu tham khảo.

Nhắc HS ôn tập bài, nghiên cứu đề thi trắc nghiệm.

V – TỔNG KẾT, ĐÁNH GIÁ

GV khái quát lại những nội dung chủ yếu của bài học, nhấn mạnh những trọng tâm là : các biện pháp cầm máu tạm thời, các kĩ thuật cố định tạm thời xương gãy, các phương pháp hô hấp nhân tạo và kĩ thuật chuyển thương.

- Ôn tập lại phần lí thuyết đã được học ở trên lớp.
- Tập trả lời các câu hỏi ôn tập.
- Luyện tập các kĩ thuật cầm máu tạm thời, cố định tạm thời xương gãy, hô hấp nhân tạo, kĩ thuật chuyển thương, nên luyện tập theo nhóm từ 2 – 3 người.
- Vận dụng linh hoạt những kiến thức đã học vào trong thực tế cuộc sống hàng ngày.